

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність B11 Філологія

Спеціалізація B11.01 Українська мова та література

Галузь знань B Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від «26» серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Проблеми комунікативної лінгвістики»
Викладач (-і)	Голянич Марія Іванівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-08
Е-mail викладача	mariia.holianych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальна дисципліна «Проблеми комунікативної лінгвістики» вивчає найзагальніші питання комунікативної лінгвістики, ключові проблеми лінгвальної комунікації, специфіку спілкування в різноманітних комунікативних умовах, складники комунікативного акту, вагомі в міжособистісному спілкуванні. Дисципліна «Проблеми комунікативної лінгвістики» передбачає знання таких базових понять: комунікативна лінгвістика, комунікативні стратегії і практики, вербальні і невербальні засоби спілкування, форми мовного спілкування, комунікативні інтенції, мовна і комунікативна компетенція мовців, імплікації дискурсу, комунікативні девіації тощо.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою</u> викладання навчальної дисципліни «Проблеми комунікативної лінгвістики» є систематизовано розглянути найактуальніші проблеми, означені поняттям «комунікація», розкрити предмет, завдання, категорії комунікативної лінгвістики, загальні закони спілкування та особливості організації засобів мовного коду в процесі комунікації; розкрити комунікативні аспекти інтерпретації мовних явищ у зв'язку з об'єктом аналізу, мовними фактами на принципах системності, логічності, послідовності з урахуванням методологічних підходів до аналізу мовних явищ, представлених у комунікативному вимірі. <u>Завдання (цілі):</u> • Розкрити загальні наукові проблеми, пов'язані із формуванням знань про комунікативні процеси. • Виявити особливості організації засобів мови в різних типах спілкування в динамічних комунікативних ситуаціях. • Розглянути питання, пов'язані з характеристикою кооперативного і конфліктного спілкування. • Навчити практичному аналізу комунікативних ситуацій, які виникають у повсякденному житті чи зафіксовані в художній літературі. • Виробити практичні навички безконфліктного спілкування під час дискусій у ділових розмовах, поглибити знання про культуру мовлення.	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики) у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

5. Здатність працювати в команді та автономно.

7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності спеціальності:

3. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, літературознавства тощо; здатність вільно користуватися фаховою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

5. Здатність самостійно досліджувати сучасні мовознавчі та літературознавчі проблеми в синхронічному і діяхронічному аспектах.

7. Здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі філології.

8. Здатність ефективно використовувати набуті лінгвістичні та методичні знання у практиці викладання української мови та літератури.

9. Володіння методами та формами викладання української мови та літератури у вищій школі та знаннями в організації виховної діяльності в академгрупі; розуміння основних функцій та завдань педагогіки вищої школи та специфіки діяльності педагога у вузі.

Результати навчання:

3. Упевнено й коректно планувати, організовувати, здійснювати і презентувати результати своїх досліджень

13. Здійснювати науковий аналіз мовного й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

14. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

15. Чітко й аргументовано пояснювати сутність філологічних проблем та власну думку щодо них

16. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год.
Практичні заняття	18 год.
Самостійна робота	60 год.
Ознаки навчальної дисципліни	

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Перший	035 Філологія	Перший	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Комунікативна лінгвістика як наука і навчальна дисципліна.	2	2	10
Тема 2. Складники і форми комунікації.	2	2	10
Тема 3. Комунікативний акт, його компоненти. Загальна характеристика різновидів комунікативних актів.	2	4	10
Тема 4. Дискурс як процес і найзагальніша категорія організації мовного коду у спілкуванні.	2	4	10
Тема 5. Дискурс – мовленнєвий жанр – мовленнєвий акт.	2	2	10
Тема 6. Імпліцитна інформація в процесах комунікації: засоби її вираження. Невербальні компоненти спілкування.	2	4	10
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу узгоджена з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. За вивчення дисципліни студенти отримують максимально 100 балів. Зокрема, за роботу на практичних заняттях – максимально 40 балів, за виконання самостійної роботи – 5 балів, за індивідуальне завдання – 5 балів, за залікову роботу – 50 балів.		
Вимоги до письмових робіт	Письмова контрольна робота охоплює кілька питань, пов'язаних із аналізом тексту, у процесі розв'язання яких здобувачі освіти повинні ознайомитися зі специфікою, прийомами і технікою лінгвістичного аналізу, виробити навички лінгвоаналізу мовних елементів усіх рівнів і тексту загалом, навчитися виявляти систему естетичних спів функцій усіх мовних одиниць і категорій, що беруть участь в образотворенні.		
Семінарські заняття	Вивчення і повторення теоретичних питань із опрацьованих тем курсу. Аналізування текстів, їх стильової належності, жанрової специфіки, смислової організації тексту та особливостей мовних засобів на різних рівнях. Вироблення навичок дослідження кожного мовного рівня, сконденсованого в тексті: графемного, фонетичного, словотвірного, лексичного, фразеологічного, морфологічного та ін.		
Умови допуску до підсумкового контролю	Умовою допуску до підсумкового контролю є отримання позитивної оцінки зі всіх видів робіт (максимально 50 балів, мінімально 25 балів). На рейтингову оцінку впливає присутність здобувача на заняттях, активність на практичних заняттях, успішне написання контрольної роботи, вчасне і належне виконання самостійної та індивідуальної роботи, відсутність пропусків і запізнь на заняття.		

Підсумковий контроль	Форма контролю: залік; форма здачі: письмова залікова робота – здійснення лінгвістичного аналізу тексту, виявлення в ньому прихованих смислів, розкриття онтологічних особливостей тексту (50 балів).
7. Політика навчальної дисципліни	
<u>Письмові роботи.</u> Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/. Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання. <u>Академічна доброчесність.</u> У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/ За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає «Комісія з питань етики та академічної доброчесності» при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/ <u>Відвідування занять.</u> Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/. У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю. <u>Неформальна освіта.</u> Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/ Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.	
8. Рекомендована література	
1. Абрамович С.Д., Чікарьова М.Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. Київ: ЦНЛ, 2004. 327 с. 2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: «Академія», 2009. 376 с. 3. Бацевич Ф.С. Основи лінгвістичної прагматики: монографія. Львів: ПАІС, 2013. 336 с. 4. Бацевич Ф.С. Термінологія комунікативної лінгвістики: аспекти дискурсивного підходу. <i>Вісник національного університету «Львівська політехніка». Проблеми української термінології.</i> №453. Львів, 2002. С. 30–34. 5. Голянич М.І. Евфемізми в актуалізації прагматичних компонентів значення в діалектному дискурсі. <i>Закарпатські філологічні студії.</i> Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2024. Т. 1. Вип. 34. С. 18–25. 6. Голянич М.І. Лінгвістичний аналіз тексту: словник термінів / М. Голянич, Н. Іванишин та ін. Івано-Франківськ: Сімик, 2012. 392 с. 7. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / заг. ред. І.С. Шевченко / Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна. 2005. 356 с. 8. М. Голянич. Особливості реалізації прагматичних компонентів значення в діалектному дискурсі. <i>Прикарпатський вісник Наукового товариства імені Шевченка.</i> Слово, 2023. №19(69). С. 32–42. 9. Мартинюк А.П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики:	

- словник. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. 196 с.
10. Шевченко І.С. Когнітивно-прагматичні дослідження дискурсу. *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен*. Харків: Константа, 2005. С. 105–117.
 11. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довілля, 2010. 844 с.
 12. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми: підручник. Полтава: Довкілля, 2008. 712 с.
 13. Семенюк О.А. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 240 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про освіту» – <http://surl.li/bqqngq>
2. Закон України «Про вищу освіту» – <http://surl.li/vajjvp>
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» – <http://surl.li/fdzybi>
4. Студентський путівник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника – <http://surl.li/zxrcck>

Голянич Марія Іванівна,
доктор філологічних наук, професор кафедри української мови